

ÉRTEKEZÉSEK

A NYELV- ÉS SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.

KIADJA A MAGYAR TUD. AKADÉMIA.

AZ I. OSZTÁLY RENDELETÉBŐL

SZERESZTI

GYULAI PÁL

OSZTÁLYTITKÁR.

XIII. KÖTET. XI. SZÁM.

A KISEBB GÖRÖG TRAGIKUSOK TROPUSAI

MIVELTSÉGTÖRTÉNETI ÉS KÖLTÉSZETI SZEMPONTBÓL.

ADALÉK A KÖLTÉSZET ÖSSZEHAONLÍTÓ TROPIKÁJÁHOZ.

D^E PECZ VILMOS

TANÁRTÓL.

Ára 10 kr.

BUDAPEST

1886.

ÉRTEKEZÉSEK

A NYELV- ÉS SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.

Első kötet. 1867—1869.

I. Solon adótványéről. *Tel'fy Ivántól.* 1867. 14 l. Ára 10 kr. — II. Adalékok az attikai törvénykönyvhöz *Tel'fy Ivántól.* 1868. 16 l. 10 kr. — III. A legújabb magyar Szentírásról. *Tarkányi J. Bálától.* 1868. 30 l. 20 kr. — IV. A Nibelungének keletkezéséről és gyanítható szerzőjéről. *Szász Károlytól.* 1868. 20 l. 10 kr. — V. Tudománybeli hátramaradásunk okai, s ezek tekintetéből Akadémiánk feladása *Toldy Ferencztől.* 1868. 15 l. 10 kr. — VI. A keleti török nyelvről. *Vambéry Ármintól.* 1868. 18 l. 10 kr. — VII. Geleji Katona István főleg mint nyelvész. *Imre Sándortól.* 1889. 98 l. 30 kr. — VIII. A magyar egyházak szertartásos énekei a XVI. és XVII. században. *Bartalus Istvántól.* Hangjegyekkel. 1869. 184 l. 60 kr. — IX. Adalékok a régibb magyar irodalom történetéhez. (1. Sztárai Mihálynak eddig ismeretlen szindarabjai. 1550—59. — 2. Egy népirodalmi emlék 1550—75-ből. 3. Baldi Magyar olasz Szótárkája 1583-ból. — 4. Báthory István országbíró mint író. — 5. Szenczi Molnár Albert 1574—1633). *Toldy Ferencztől.* 1869. 176 l. — X. A magyar bővítet. *Brassai Samueltől.* 1870. 46 l. 20 kr. — XI. Jelentés a felső-ausztriai kolostoroknak Magyarországot illető kézíratai- és nyomtatványairól. *Bartalus Istvántól.* 1870. 43 l. 20 kr.

Második kötet. 1869—1872.

I. A Konstantinápolyból legújában érkezett négy Corvin-codexről. *Mátray Gábor* l. tagtól. 1870. 16 l. 10 kr. — II. A tragikái felfogásról. Székfoglaló. *Szász Károly* r. tagtól. 1870. 32 l. 20 kr. — III. Adalékok a magyar szóalkotás kérdéséhez. *Joannovits Gy.* l. tagtól 1870. 43. l. 20 kr. — IV. Adalékok a magyar rokonértelmi szók értelmezéséhez. *Finály Henrik* l. tagtól. 1870. 47 l. 20 kr. — V. Solomos Dénes költeményei és a hétszigeti görög népnyelv. *Tel'fy Iván* lev. tagtól. 1870. 23 l. 20 kr. — VI. Q. Horatius satirái (Ethikai tanulmány). Székfoglaló. *Zichy Antal* l. tagtól. 1871. 33 l. 20 kr. — VII. Újabb adalékok a régibb magyar irodalom történetéhez (I. Magyar Pál XIII. századbeli kanonista. II. Margit kir. hercegnő, mint ethikai író. III. Baldi Bernardin magyar-olasz szótárkája 1582-ből. Második közlés IV. Egy XVI. századbeli növénytani névtár XVII. és XVII. századbeli párhuzamokkal. V. Akadémiai eszme Magyarországon Besenyei előtti) *Toldy Ferencz* r. tagtól. 1871. 124 l. Ára 40 kr. — VIII. A sémi magánhangzókról és megjelölések módjairól. Gr. *Kuun Géza* lev. tagtól. 1872. 59 l. 20 kr. — IX. Magyar szófajtegetések. *Szilády Aron* l. tagtól. 1872. 16 l. 10 kr. — X. A latin nyelv és dialektusai. Székfoglaló. *Szenácssy Sándor* l. tagtól. 1872. 114 l. 30 kr. — XI. A defterekről. *Szilády Aron* lev. tagtól. 1872. 23 l. 20 kr. — XII. Emlékbeszéd Árvay Gergely felett. *Szvorényi József* lev. tagtól. 1872. 13 l. 10 krajczár.

Harmadik kötet. 1872—1873.

I. Commentator commentatus. Tárlozatok Horatius satiráinak magyarázóit után. *Brassai Samuel* r. tagtól. 1872. 109. l. 40 kr. — II. Apáczai Cséri János Barczai Akos fejedelemhez benyújtott terve a magyar hazában felállítandó első tudományos egyetem ügyében *Szabó Károly* r. tagtól. 1872. 18 l. 10 krajczár. — III. Emlékbeszéd Bitnitz Lajos felett. *Szabó Imre* t. tagtól. 1872. 18 l. 10 kr. — IV. Az első magyar társadalmi regény. Székfoglaló *Vadnai Károly* l. tagtól. 1873. 64 l. 20 kr. — V. Emlékbeszéd Engel József felett *Finály Henrik* l. tagtól 1873. 16 l. 10 kr. — VI. A finn költészetéről, tekintettel a magyar ösköltészetre. *Barna Ferdinánd* l. tagtól. 1873. 135 l. 40 kr. — VII. Emlékbeszéd Schleicher Ágost, külső l. tag felett. *Riedl Szende* l. tagtól. 1873. 16 l. 10 kr. — VIII. A nemzetiségi kérdés az araboknál. Dr. *Goldziher Ignác*tól. 1873. 64 l. 30 kr. — IX. Emlékbeszéd Grimm Jakab felett. *Riedl Szende* l. tagtól 1873. 12 l. 10 kr. — X. Adalékok Krim történetéhez. Gr. *Kuun Géza* l. tagtól. 1873. 52 l. 20 kr. — XI. Van-e elfogadható alapja az ik-es igék külön ragozásának. *Riedl Szende* lev. tagtól 51 l. 20 kr.

Negyedik kötet. 1873—1875.

I. szám. Paraleipomena kai diorthoumena. A mit nem mondtak s a mit rosszul mondtak a commentatorok Virgilius Aeneise II-ik könyvére. különös tekintettel a magyarra. *Brassai Samuel* r. tagtól 1874. 151 l. 40 kr. — II. szám Bálínth Gábor jelentése Oroszország- és Ázsiában tett utazásáról és nyelvészeti tanulmányairól. Melléklet öt khálymik dana hangjegye. 1874. 32 l. 20 kr. — III. szám. A classica philológiának és az összehasonlító árja nyelvtudománynak mivélése

A KISEBB
GÖRÖG TRAGIKUSOK
TROPUSAI

MIVELTSÉGTÖRTÉNETI ÉS KÖLTÉSZETI SZEMPONTBÓL

ADALÉK A KÖLTÉSZET ÖSSZEHASONLÍTÓ TROPIKÁJÁHOZ.

DE PECZ VILMOS

TANÁRTÓL.

BUDAPEST.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1886.

FRANKLIN-TÄRSULAT NYOMDÁJA

A kisebb görög tragikusok tropusai

mívelődéstörténeti és költészeti szempontból.

(Olvastatott a M. T. Akadémia 1886. január 4-én tartott ülésében.)

Tekintetes Akadémia!

Jelen dolgozatom folytatása azon értekezéseimnek, melyek Aeschylus és Sophocles tropusairól a *Nyelvtudományi Közleményekben* (XIV. kötet, 1878) és Euripides tropusairól a *Nyelv- és Széptudományi Értekezések* sorozatában (X. kötet, V. szám, 1882) jelentek meg. Az elveket, t. i. a műveltségtörténeti és költészeti szempontokat, melyek szerint Aeschylus, Sophocles és Euripides tropusait és jelen értekezésemben a kisebb görög tragikusok képeit feldolgoztam, bővebben kifejtettem és megokoltam Euripides tropusairól szóló munkámban, azért elégségesnek tartom ez alkalommal illető értekezésem bevezetésére utalni.

Az úgynevezett «kisebb (görög) tragikusok»-ból, mely elnevezésen a többi görög tragikusokat értjük, Aeschylus, Sophocles és Euripides kivételével, csak töredékek maradtak fenn kisebb-nagyobb terjedelemben, számszerint körülbelül 900, és pedig k. b. 400 töredék ötvenhárom költőtől, k. b. 500 ismeretlen szerzőktől (adespota). Az ötvenhárom költő neve chronologiai sorrendben és fragmentumaiknak száma a következő: Choerilus (3), Phrynichus (22), Pratinas (2), Aristias (7), Aristarchus (6), Neophron (3), Ion (68), Achaeus (54), Euphorion (1), Philocles (4), Melanthius (1), Iophon (3); Nicomachus (2), Agathon (29), Xenocles (1), Theognis (1), Critias (9), Dicaeogenes (5), Diogenes Atheniensis (1), Astydamanthes (9), Sophocles Junior (1), Polyidus (1), Meletus (1), Chaeremon (42), Antiphon (5), Dionysius (12), Carcinus (12), Theodectes (18), Diogenes Sinopensis (2), Crates (3), Python (1), Cleaenetus (2), Moschion (12); Alexander Aetolus (1), Lycophron (5), Philiscus (2),

Sosiphanes (5), Sositheus (5), Ptolemaeus Philopator (1), Aeschylus Alexandrinus (1), Apollonides (2), Biotus (1), Chares (3), Demonax (2), Hippothoon (5), Isidorus (2), Mimnermus (2), Patrocles Thurius (2), Pompeius Macer (1), Serapion (1), Zenodotus (1), Zopyrus (1), Thespis, illetőleg Heraclides Ponticus (4). Az Iophon-ig felsorolt költők Aeschylus és Sophocles korából (a Kr. e. ötödik századból), a Moschion-ig említettek Euripides iskolájából (tehát szintén a Kr. e. ötödik századból) valók, a többiek az alexandriai korszak költői (a Kr. e. negyedik és harmadik századból).

Ezen költőknek, valamint az ismeretlen szerzőknek fragmentumait Nauck «Fragmenta Tragicorum Graecorum» (Teubner, 1856.) czimű munkája alapján kutattam át.

A) A SYNECDOCHE.

I. Az ember.

1. *A szem az ember helyett.* 1. παιδες, ἐκτὸς ὀμμάτων ἀπέλθετ'. Neophron. 2. 10—11. 2. ὦ κλεινὸν ὄμμα, νῦν τανύστατόν σ' ἰδῶν λείπω φάος τόδ'. Adespota. 28.

2. *A szemfény a szem helyett.* στρέφον ἀντανγεις κόρας. Adespota. 46.

3. *A kéz az ember helyett.* τί δῖτα χεῖρες οὐκ ἂν ἐργασαίαιτο; Adespota. 29.

4. *A láb az ember helyett.* λαιθάργω ποδὶ. Adespota. 182.

II. A ház.

1. *Az ajtó a ház helyett.* ἀλλ' ὦ θυρέτρων τῶνδε κομῆται θεοί. Ion. 37.

2. *A tüzhely a ház helyett.* πρέμνον ἐστίας. Adespota. 202.

III. A mythologia.

1. *A szem az istenek helyett.* μέγα γὰρ ὄμμα δαιμόνων οἷς τίνουσ' ἀμοιβὰς κακῶν. Adespota. 418.

2. *A szem Zeus helyett.* οὐχ εἶδεις Διὸς ὀφθαλμός. Adespota. 405.

3. *A szem Dike helyett,* ἔστιν Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὀρά. Adespota. 350.

4. *A láb Castor helyett.* Κάστορος δ' ἔργον ποδῶν. Ion. 1.

5. *A szemfény Argus szeme helyett.* λάθοι δ' ἄν Ἄργου τὰς πικνοφθάλμους κόρας. Adespota. 458, 14.

IV. A háború.

A lándzsa hegye a lándzsa helyett. λόγχην ἦν φοροῦσι Γηγενεῖς. Adespota. 59.

B) A METONYMIA.

I. Az ember.

1. *A lehelet az élet helyett.* ὅθεν ἄπασιν ἤρξατο τρέφειν ὄδ' αἰθῆρ ἐνδιδοῦς θνητοῖς πνοάς. Adespota. 85, 3—4.

2. *Az ifjúi gondolkodásmód a fiatalság helyett.* παίζειτ', ὦ νέαι φρένες. Pompeius Macer. 1, 4.

3. *Az isten a szerelem helyett.* μηδεὶς ἄπειρος τῶν ἐμῶν εἴη φίλων ἔρωτος, εὐτυχῶν δὲ τὸν θεὸν λάβοι. Zopyrus.

4. *Cypris a szerelem helyett.* 1. πεινώσιν γὰρ ἡ Κύπρις πικρά. Achæus. 6. 2. λαθραίαν κόπριν, αἰσχίστην νόσων. Adespota. 128. 3. πλήρει γὰρ ὄγκῳ γαστρὸς αὔξεται Κύπρις. Adespota. 150. 4. λήγει δὲ κόπρις. Adespota. 327.

5. *Az ágy a feleség helyett.* χρωματισθεῖς εὐθὺς ἐξ εὐνῆς φόνῳ. Adespota. 217.

II. Az ének.

A Múza az ének helyett. 1. σοί, Βάκχε, τάνδε Μοῦσαν ἀγλαΐζομεν, ἄπλοῦν ῥυθμὸν χέοντες αἰόλω μέλει. Pratinas. 2. κάλλιστα Μουσῶν φθέγγεται πλουτῶν ἀνήρ. Adespota. 387.

III. A háború.

1. *Ares az ellenség helyett.* εὖτ' ἄν Ἄρης νεοχμὸς ἐμπέση στρατῷ. Ion. 63.

2. *A lándzsa hegye az ellenség helyett.* καὶ βαιὸς ὄχλος μυρίας λόγχης κρατεῖ. Moschion. 1.

3. *A láb a hadsereg helyett.* στρατός ποτ' εἰς γῆν τήνδ' ἐπεστρώφα ποδί. Phrynichus. 5.

4. *A ruzsza az újász helyett.* πολλή φαρέτρα. Adespota. 200.

5. *A hadi fölszerelés a hadihajó érczorra helyett.* χαλκόδοντας πτόλους. Adespota. 215.

IV. A szőlőművelés.

A vagóeszköz a véczellér helyett. οὐδ' ἐργάτης σίδηρος εὐώτιδος θάλλοντος οἴνης ὀρχάτους ἐτημέλει. Mosehion. 7, 11—12.

V. A természet.

a) *Az állatok.*

Az állkapreza a marczangolás után való vágy helyett. L. C. XXIII. b. 10.

b) *A víz.*

1. *A folyás a víz helyett.* πῖθι Πακτωλοῦ ῥοάς. Ion. 27.

2. *Achelous a víz helyett.* μῶν Ἀχελῶος ἦν νεκραμένος πολὺς; Achæus. 9.

c) *Meteorologiai tünemények.*

A világosság a nap helyett. ἔν τ' ἔδωκε φέγγος ἔν τ' ἀφείλετο. Sosiphanes. 3, 3.

C) **AZ ARÁNYTROPUSOK.**

I. Az ember.

1. *A nyak.* ἔρση δὲ θαλερὸς ἐκτραφεὶς ἀμάρρακος λευμῶσι μαλακοῖς ἐξέτεινεν ἀχένας (a szár). Chæremon. 14, 16—17.

2. *A láb.* οὐ γρή ποδώκη τὸν τρόπον λίαν φορεῖν. Adespota. 432.

3. *A köldök.* γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μεσόμφαλος (a közepén levő) κύκλος. Agathon. 4.

4. *Az ér.* γῆς φλέβες (a folyó). Chœrilus. 3.

5. *A csont.* γῆς ὀστοῖσιν (a kő) ἐγχρομφθεὶς πόδα. Chœrilus. 2.

6. *Az aigma.* ἢ γὰρ τυραννὶς ἀδικίας μήτηρ (az okozó) ἔφυ. Dionysius. 4.

7. *A gyermek.* 1. ἀνθηροῦ τέκνα (a virág) ἔαρος πέριξ στρώσαντες. Chæremon. 9. 2. L. XIV. 4. 3. τῆς δειλίας γὰρ ἀίσχηρὰ γίνονται τέκνα (a következmény). Adespota. 289.

8. *A dajka és az ápoló.* ἀγαθὴν τιθήνην καὶ τροφὸν γνώμης νέας. Adespota. 247.

9. *A nővendék.* εὐανθεῖ ῥόδα εἶχον, τιθήνημ' ἕαρος ἐκπρεπέστατον. Chæremón. 13.

10. *A serdülés.* 1. νῦν σοι πρὸς ὕψιν θυμὸς ἤβράτω (a fokozódás), γέρον. Sosiphanes. 2. 2. L. XXIII. f. 5.

11. *Az élet.* ἀεῖζων (örökös) πένθος. Adespota. 15.

12. *Az erő.* πῦρὸς φλέξον μένος (nagy tűz). Adespota. 63.

13. *Az öregedés.* μετὰ τὴν σκιάν τάχιστα γηράσκει χρόνος. Adespota. 427.

14. *A rak.* τυφλῶν (csalékony) ὄνειρων. Adespota. 268.

15. *A nevetés.* ἀκόματος δὲ ποροθυμὸς ἐν φρίκη γελᾷ. Adespota. 269.

16. *A futás.* ἔκτυπον ἄγων βαρὸν ἀλλὸν τρέχοντι (gyors) ῥύθυμῳ. Ion. 42.

17. *Az előrohanás.* τί δράσεις, θυμέ; . . . ποῖ ποτ' ἐπήξας (elragadtatni), τάλας; Neophron. 2, 1—3.

18. *Az ugrás.* πηδῶν ὁ θυμὸς τῶν φρενῶν ἀνωτέρω. Adespota. 321.

19. *Az ugrálás (és a jóslás).* πηδῶν (a felindulás) δ' ὁ θυμὸς ἔνδοθεν μαντεύεται (a sejtetés). Adespota. 143.

20. *Az izzadság (a legeltetés és a vad elfogása).* δρυὸς μ' ἰδρῶς (enyvszerű nedv) καὶ θαμνομήκης ῥάβδος ἧ τ' Αἴγυπτία βόσκει λινουλκὸς χλαίνα, θήραγρος πέδη. Ion. 40.

21. *A szomjazás.* ἴσχειν κελεύω χεῖρα διψῶσαν φόνου. Adespota. 69.

22. *A szerető.* χορῶν ἐραστῆς κισσός. Chæremón. 5.

23. *A rábeszélés.* οἶνός μ' ἔπεισε. Adespota. 476.

24. *A részvét.* εἰς γῆν ὄμμα συμπαθὲς φέρων. Moschion. 10, 4.

25. *Az eltaszítás.* ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τόνδ' ἀπωθοῦνται (illetni valamivel) φόγον. Adespota. 80.

26. *A gyilkos.* δεινὸς σοφιστής, τῶν ἀγρυμνάστων σφαγεύς (a megsemmisítő). Adespota. 260.

II. A ház.

1. *A lakótárs.* σοφῆς δὲ πενίας σκαιότητα πλουσίαν κρεῖσσον σύνοικόν ἐστιν ἐν δόμοις ἔχειν. Critias. 5.

2. *A lakás (habitare).* χωρὶς γὰρ οἰκοῦσ' (vannak) ἀρεταὶ τῶν ἰδῶν. Adespota. 278.

3. *A melegítés, az üst és a tűz.* θεὸς δ' ἐπὶ μικροῖσιν οὐ θερμαίνεται, ἀλλ' ὡς λέβητος μείζονος δεῖται πυρός. Adespota. 371. Hasonlat.

4. *A házi eszköz.* καὶ νῦν τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ τὰ πόλλ' ἔπη εἰς ὧδε μικρὸν τεῦχος (a csekélység) ἤθροισεν τύχη. Patrocles Thurius. 1, 1—2.

5. *A kis vágó eszköz.* L. XXIII. a. 2.

6. *A fáklya.* ὦ καλλιπεργῆ λαμπάδ' (a világosság) εἰλίσσω φλογὸς ἦλιε. Theodectes. 10, 1—2.

7. *A mérleg csészéjének leereszkedése.* διχόρροπος (ingadozó) γνώμη. Adespota. 273.

8. *A mérleg csészéjének leereszkedése (és a sötétség).* ἡ γὰρ τύχη βραχεῖαν ἦν λάβη ῥοπῆν (a változás), ἢ τοὺς ταπεινοὺς ἢ τοὺς ἀφ' ὕψους εἰς ζόφον (a szerencsétlenség) κατήγαγεν. Adespota. 75.

9. *A ház szemétye.* ὡς παλαιὸν οἰκίας σάρων (öreg asszony). Ion. 9. Hasonlat.

10. *A székér.* οἱ δ' ἐπείγοντο πλωταῖς ἀπίνασι (a hajó) χαλκ-εμβόλοισι. Adespota. 120.

III. Az emberi tettek és cselekedetek általában véne.

1. *Az aranynak tűzben való megpróbálása.* κρίνει φίλους ὁ καιρὸς ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ. Adespota. 255. Hasonlat.

2. *A vendégfogadás és az egyetértés.* ἔνθα Περσικῶ νόμφ ξενωθεῖς ἀλλὸς ὁμονοεῖ χοροῖς. Diogenes Atheniensis. 10—11.

3. *A bolyongás.* L. XIX. 11.

4. *A büntetés és a levágás.* δεινὸς κολαστῆς πέλεκυς ἀγχένος τομεύς. Adespota. 340.

IV. A vallás.

A jóslás. L. I. 19.

V. A mythologia.

A bacchansnö. ἔναστρος ὥστε μαινάς. Achæus. 15. Hasonlat.

VI. A versenyjátékok.

A vasból való hajító korong. θανῶν μὲν οὖν Μαίανδρον ἐρρίφη ποδὸς σόλος τις ὥσπερ. Sositheus. 3. Hasonlat.

VII. A táncz.

A tánczolás. ἐκ τῶν ἀέλπτων μᾶλλον ὄρχησεν (az izgatás) φρένας.
Ion. 50.

VIII. Az ének.

Az éneklés valamîhez. δυσπραξία ληφθεὶς ἐποδός (vonzódo)
ἔστι τῷ πειωμένῳ. Adespota. 296.

IX. A zene.

1. *A syrinx.* προθεῖ δὲ σύριγξ Ἰδαῖος ἀλέκτωρ. Ion. 45. Has-
sonlat.

2. *A húr.* κινῶσα χορδὰς (az indulat) τὰς ἀκινήτους φρενῶν.
Adespota. 293.

X. A költészet.

*A költeménynek újból és helyesebb rhythmus szerint való átdol-
gozása.* αἰδῶς δ' ἐπερρῶμιζεν (a szépítés) ἡπιώτατον ἐρύθημα λαμπρῷ
προστιθεῖσα χρώματι. Chæremon. 1, 3—4.

XI. Az építészet.

Az építész. ὁ γὰρ χρόνος μ' ἔκαμψε, τέκτων (az alkotó) μὲν σοφός,
ἅπαντα δ' ἐργαζόμενος ἀσθενέστερα. Crates. 3.

XII. A szobrászat.

A szobor. L. XIX. 13.

XIII. Az orvostudomány.

1. *A betegség.* τὰξίωμα γὰρ νοσοῦν. Moschion. 10, 10.

2. *Az orvosság.* 1. ὁ χρόνος ἀπάσης ἐστὶν ὀργῆς φάρμακον
(a csillapító). Critias. 2. 2. λόγῳ μ' ἔπεισας φαρμάκῳ σοφωτάτῳ.
Adespota. 257.

XIV. A háború.

1. *A bástyákkal való ellátás.* οἷα δὴ φιλοῦσιν ἰατροὶ λέγειν, τὰ
φαῖλα μείζω καὶ τὰ δεῖν' ὑπὲρ φόβον, πυργοῦντες (a nagyítás) αὐτούς.
Mimnermus. 2.

2. *A fölfegyverzés.* τόδ' ἐξοπλίζει τοῦπος Ἀργεῖον λεῶν. Ade-
spota. 332.

3. *Az élesítés.* 1. L. XVII. 3. 2. ἄδοξον, ἄκραν γλῶσσαν ἵκονημένον. Adespota. 353.

4. *A hadsereg, a lándzsa, a hadsereg elindulása (a vadászás és a ghermek).* ἔνθεν μὲν αὐτῶν εἰς ἀπείρονα στρατὸν (a sokaság) ἀνθέων ἄλορχον (nem veszedelmes) ἐστράτευσαν (mentek), ἡδοναῖς θηρωμένων (a szedegetés) τὰ λειμώνων τέκνα (a növény). Chæremon. 10.

5. *A lándzsa eldobása.* αἰσχροὺν γ' ὅταν τις . . . γλώσση ματαίους ἐξακοντίσῃ (a beszélés) λόγους. Adespota. 442.

6. *Az íj.* τόδ' ἔστι τὸ ζηλωτὸν ἀνθρώποις, ὅτε τὸξον (az irányulás) μερίμνης εἰς ὃ βούλεται πέσῃ. Adespota. 286.

7. *A nyíl.* θερμά δ' ἡλίου τοξέματα' (a sugár) αἰνεῖν. Adespota. 461, 7—8.

XV. Az állami élet.

1. *A szolgáltság.* L. XXIII. b. 2.

2. *A telepítés.* 1. τὰ δεινὰ πράσσει τὰς φρένας μετοικίας (a megváltoztatás). Melanthius. 1. 2. χρεῖα δ' ἀνάγκης οὐκ ἀπόκισται (távol áll) πολὺ. Chæremon. 13.

XVI. A vadászat.

1. *A vadászás.* L. XIV. 4.

2. *A vadászsző.* ὦ Μοῖρα κεδνῶν καὶ κακῶν κυνηγέτι (a kísérő). Adespota. 423.

3. *A vadászszülő.* ὅταν δ' ἔρωτος ἐνδεθεῶμεν ἄρκουσι (a szენvedély). Dicoogenes. 1.

4. *A vad elfogása.* L. I. 20.

XVII. A lótenyésztés és a lóverseny.

1. *A kettős fogat.* ἄλλη ξυνωρίς (Hesychius szerint=κατάστασις, rendelet). Adespota. 161.

2. *A gyeplő.* γαστρὸς δὲ πειρῶ πᾶσαν ἡμίαν (a mérséklet) κρατεῖν. Chares 1.

3. *A zabola, a zabola harapása (és az élesítés).* ἀλλ' ὦ τάλαν θηέστα, καρτέρει δάκνων (az elfojtás) ὀργῆς γαλινόν (az indulat). παρακλεόμοι δὲ σοὶ τεθηγγμένῳ (mérge) νῦν. Theodectes. 9.

XVIII. A baromtenyésztés.

1. *A legeltetés.* L. I. 20.
2. *Az igazítás.* ζευχθεεις (a bolejutas) γάμοισιν ούκέτ' εστ' ελσούθερος. Hippothoon. 3.
3. *Az igazítás és az iga.* στογνόν η κατ' αὐγένων ήμῶν ἐρείδεις (rúnk mérsz) τήσδε λατρείας ζυγόν (a teher). Moschion. 2.
4. *Az ösztöke (és a tenyer mélysége).* καί με συμφοράς ἀεὶ βαθεῖα κηλὶς ἐκ βυθῶν (a lélek mélysége) ἀναστρέφει λύσσης πιχροῖς κέντροισιν (az inger) ήρεθισμένον. Adespota. 83, 3—5.

XIX. A kertészet és a földművelés.

1. *Az ültető.* αὐτὸς τραφεὶς δὲ τῶν φυτευσάντων (a szülök) ὕπο καλῶς, τὸν αὐτὸν ἔρανον αὐτοῖσιν νέμεις. Dicæogenes. 4.
2. *Az ültetés.* παιδάς φυτεύειν (a nemzés) οὔποτ' ἀνθρώπους ἐχρήν πόνους ὄρωντας εἰς ὄσους φυτεύομεν (a nemzés). Adespota. 84.
3. *A mag.* τοίων γὰρ ἀνδρῶν σπέγμ' (az ivadék) ἔδωκεν Ἑλλάδος. Adespota. 160.
4. *A sarj.* 1. ὦ χρυσέ, βλάστημα χθονός. Adespota. 102, 1.
2. βλάσαις τέκνων βριθομένα γλυκερὸν φάος ὄρωσα. Adespota. 304.
5. *A hajtás.* L. XXIII. b. 5.
6. *A virágzás.* 1. ἔστι δαίμων ἀφθίτη θάλλων βίη. Critias. 1. 17.
2. δάλλουσα λυπή τοὺς ἄγαν ὑπέρφρονας. Adespota. 434.
7. *A virágzás és a fonytadás.* ἅπαντα θάλλει καὶ πάλιν μαραινεταί. Adespota. 480.
8. *A virág.* 1. νέφ στίλβοντες ἄνθει (a virágzó kor) καρτερὰς ἐπωμίδας. Achiæus. 4. 2. ἦς ἀγγιτέμμων ήλιος διεφρηλατῶν σκοτεινὸν ἄνθος (a szín) ἐξέχρωσε λιγνός εἰς σώματ' ἀνδρῶν. Theodectes. 17.
9. *A gyümölcs leszedése.* εἰμαρμένον δὲ τῶν κακῶν βουλευμάτων κακὰς ἀμοιβὰς ἐστὶ καρποῦσθαι (a türés) βροτοῖς. Adespota. 283.
10. *A vetés (seminare).* 1. ἐν μὲν γενέσει πρωτοσπέρη (első) ἐστὶ μεγίστη. Theodectes. 18, 3. 2. σπείρων (a terjesztés) θεοκτίσταν φλόγα. Adespota. 60. 3. Φοίβου ποτ' οὐκ ἐῶντος ἔσπειρεν (a nemzés) τέκνα. Adespota. 309. 4. ὁ σπείρας (a nemző) πατήρ. Adespota. 461, 1.
11. *A vetés (seminare) (és a helyongás).* πολυσπερής (nagyon elterjedt) μὲν, ὦ γέρον, καθ' Ἑλλάδα φήμη πλανᾶται. Theodectes. 16.

12. *A vetés (seges). γνησίωv ἐπὶ σπορᾶ (a nemzedék) παιδῶv.* Adespota. 365.

13. *A vetés (seges) (és a szobor). ὦ κακοὶ κἀνάξιοι τῆς ἐμῆς σπορᾶς (a nemzetség), Αἰτωλίδος ἀγάλματα (hasonmás) μητρός.* Adespota. 99.

14. *A kalász. σαρκήρη στάχυν (a tömeg).* Adespota. 206.

XX. A szőlőművelés.

1. *A szőlő, a szőlő érése és a szőlőtő első hajtása. πολλήν ὀπώραν (a hajadon) Κόπριδος εἰσορᾶν παρῆν ἄκραισι περκάζουσαν (a serdülés) οἰνάνθαις (az életkor legszebb ideje) χρόνου.* Chæremon. 12.

2. *A must. σύμμικτον ὥστε γλεῦκος ἀδλητήριον.* Adespota. 349. **Hasonlat.**

3. *A csepp és a hordó. θέλω τύχης σταλαγμὸν (a csekélység) ἢ φρενῶν πίθον (a böség).* Diogenes Sinopensis. 2.

XXI. A kereskedelem.

A kereskedő társa. ἄφυγον ἄνδρα λαμβάνειν συνέμπορον (a társ). Adespota, 270.

XXII. A hajózás.

1. *A hajó és a vasmacska. ναῦν τοι μὴ ἄγκυρ' οὐδαμῶς σώζειν φιλεῖ (veszedelemben nem elég az államnak egy oltalmazó).* Adespota. 450. **Allegoria.**

2. *A hajó, a hajónak kötéllel való megerősítése, a szél és a hajókötél. ναῦς ὥς τις ἐκ μὲν γῆς ἀνήρτηται βρόχοις, πνεῖ δ' οὖρος, ἡμῖν δ' οὐ κρατεῖ τὰ πείσματα (a kényszer).* Adespota. 311.

3. *A homok, a vasmacska kamprója és a hajó ingása. ἔλκει γὰρ ἤδη θυμὸς οὐδ' ἔτ' ἀντέχει θινῶδες ὡς ἄγκιστρον ἀγκύρας σάλω.* Adespota. 310. **Hasonlat.**

4. *Az evezés és a hajók állomási helye. ἀκριβὲς οὐάκισμα (a tőrekvés) πρὸς σταθμὸν (a vég) βίου.* Adespota. 110.

5. *A hajó fenekén összegyűlt víz kimerítése és annak újból való beömlése. καὶ τὴν μὲν ἐξηγνλοῦμεν (az eltávolítás), ἣ δ' ἐπεισρέει (a bekövetkezés).* Adespota. 62.

6. *A tenger mélysége.* L. XVIII. 4.

7. *A hullám.* 1. ὅταν δ' ἐφέρπη κῶμα (az élet szaka) λοίσθιον βίου. Lycophon. 5. 2. κλύδωνα (a baj) σαυτῷ προσφέρεις ἀθαιρέτον. Adespota. 474.

8. *A szél és a fűvás.* δισσα πνεύματα πνεῖς (az érzelem ébresztése), Ἔρωσ. Adespota. 151.

9. *A vihar.* θεόθεν δὲ πνέοντ' οὐρον (a baj) ἀνάγκη τλῆναι. Adespota. 245.

10. *A gyors tinnhal és a tenger felzavarása.* θύνηος βολαῖος πέλαγος ὡς διαστροβεῖ. Adespota. 322. H a s o n l a t.

XXIII. A természet.

a) *Általános természeti sajátságok.*

1. *A síkság.* ὅταν δὲ πόντον πεδίον (a sik tenger) Αἰγαῖον δράμω. Ion. 60.

2. *A völgy (a kis vágóeszköz) és a fenýűfa aga.* καὶ γὰρ ἐν νάπαις βραχεῖ πολὺς σιδήρωφ κείρεται πεύκης κλάδος (szűk helyen, csekély hadi erővel sok ellenséget lehet megsemmisíteni) Moschion. 1. Allegoria.

b) *Az állatok.*

1. *A kakas.* ἐπὶ δ' αὐλὸς ἀλέκτωρ Λύδιον ὕμνον ἀχέων. Ion. 39. H a s o n l a t.

2. *A guggolás, a kakas (a szolgáltság) és a szárny leeresztése.* ἔπτηξ' ἀλέκτωρ δοῦλον (félelemtől összehúzóódó) ὡς κλίνας πτερών. Phrynichus. 16. H a s o n l a t.

3. *A szárny.* 1. ἔθι μοι, δόμον, οἰκέτα, κλῆσον ὑπόπτερος (gyorsan). Ion. 14. 2. ὑπνωμένοι δ' ἔπιπτον ἐλενίων ἐπι ἕων τε μελανόφυλλα συγκλῶσαι περὰ (a levél). Chæremon. 14, 12—13. 3. δίνης πτερωτὸς (messze elhallatszó) φθόγγος ἐξακούεται. Adespota. 30. 4. πτεροφόρον (gyors) Διὸς βέλος. Adespota. 33, 6.

4. *A madarak és a sas.* εἷς μυρίους ὄρνιθας ἀετὸς σοβεῖ (egy hatalmas ember sok gyöngére ráijeszt). Sositheus. 1. A l l e g o r i a.

5. *A fecske (és a hajítás).* χάσκοντα λιμῶ μύσχον (a fecske kicsinye) ὡς χελιδόνος Achæus. 45. H a s o n l a t.

6. *A bögés.* μυκαῖσι δ' ὠρέχθει τὸ λάινον πέδον. Aristias. 6.

7. *A vadállat.* στέργειν θ' ὕδρηροῖς ὥστε θῆρ ἀεὶ ποτοῖς. Adespota. 461, 6. H a s o n l a t.

8. *A harapás.* οὐκ ἦν ἄρ' οὐδὲν πῆμ' ἐλευθέρου δάκνον (a sértés) ψυχὴν ὁμοίως ἀνδρός, ὡς ἀτιμία. Adespota. 83, 1—2.

9. *A falatozás.* ὠκεία δὲ νιν φλόξ κατεδαίσατο (véget vetett életének). Phrynichus. 6.

10. *A marczangolás után való vágy és a falatozás.* πεδία δὲ πάντα καὶ παράκτιον πλάκα ὠκεῖα μάργοις (elharapódzó) φλόξ ἐδαίνυτο (a pusztítás) γνάθοις (az állkapeza metonymice: a marczangolás után való vágy, ez metaphoricice: tüznész). Phrynichus. 5.

11. *A vén oroszlán és a fiatal őz.* γήρας λεόντων κρείσσον ὀκμαίων νεβρῶν (többet ér a kiváló ember öregsége, mint az igénytelennek fiatal kora). Hippothoon. 5. Allegoria.

12. *A nyúl és az oroszlán.* λαγῶ (a félénk) βίον ζῆς ὁ πρὶν ἄτρομος λέων (a bátor ember). Adespota. 373.

13. *A kíρμῳ.* ἐκ τοῦ κακοῦ γὰρ ἢ φύσις τίκτει κακόν, ὡς ἐξ ἐχιδνης πάλιν ἐχίδνα γίγνεται. Isidorus. 1. Has on lat.

c) *A nővények.*

1. *A nővény.* οὐδὲν ἔστω ἀθλιώτερον φυτόν (teremtmény) γυναικός. Theodectes. 1.

2. *A γηῶκέρ.* θεῖον δ' ἀπ' ἀμφοῖν ἔκγονον ῥιζωμάτων (a szülő) τίς ἂν προσειπεῖν ἀξιώσειεν λάτριν; Theodectes. 3.

3. *A törzsök.* πρέμνον (az alap) ἐστίας. Adespota. 202.

d) *A tűz.*

1. *A tűz.* πυρὸς (az élénkfény) δ' ἐξ ὀμμάτων ἔλαμπεν αἴγλην. Adespota. 19.

2. *A tűz pusztítása.* ζῆλος γυναικὸς πάντα πυροποιεῖ (az elpusztítás) δόμον. Adespota. 251.

3. *A fénylés és a fény.* λάμπει (meglátszik) δ' ἐπὶ πορφύρεαις παρῆσι φῶς (a heves érzelem) ἔρωτος. Phrynichus. 8.

4. *Az olvasztás.* κανθός τ' ἐξέτηξε (a megnedvesítés) θακρύσις. Moschion. 10, 9.

e) *A víz.*

A forrás. εὐρέθη δὲ Βακχίῳ γλυκεῖα πηγὴ (a nedv). Moschion. 7, 24—25.

f) *Meteorologiai tünemények.*

1. *A napfény.* 1. σὺ δ' ὦ τὸ λαμπρὸν φῶς (a diesőség) ἀποσβεννὸς γένουσι. Adespota. 7. 2. *Δίκας δ' ἐξέλαμψε θεῖον φάος* (az üdv). Adespota. 419.

2. *A napsugár.* ὄλβου δ' ἐμοὶ μὴ γρυσέου φαεννὰν ἀκτίνα (az áldás) θαίμων διδοίη πάρος σοφίας ἢ τυραννίδα. Adespota. 103, 2—4.

3. *A sötétség.* 1. ἐξὸν σιωπᾶν καὶ σκοτῆρ (a titok) κρύπτειν τὰθε. Aeschylus Alexandrinus. 5. 2. L. II. 8. 3. ὁ δ' ἀμφιβάλλει ταχύ-
 πους κέλευθον ἔργῳ σκοτίαν (végzetes)... Ἄιδας. Adespota. 100, 6—10.
 4. σκοτεινός (titkos) ὀργήν. Adespota. 277.

4. *A felhő.* Ἔλκων ἐφ' αὐτὸν ὥστε κακίας νέφος. Adespota. 50.
 Hasonlat.

5. *A tavasz (és a serdülés).* ὡς ἔστιν ὕμῖν τοῦτ' ἔαρ (a legszebb
 kor) παντὸς βίου, ἤβη δὲ λῶπαι φροντίδες θ' ἠβῶσ' (a növekedés) ὁμοῦ.
 Pompeius Macer. 1, 5—6.

6. *A hó.* νιφόεσσι (fehér) Ἑλένη. Ion. 46.

Midőn a kisebb tragikusok tropusait kutattuk és csoportosítottuk műveltség-történeti és költészeti szempontból való categoriák szerint, tettük azt három olyan század tragikai termékeinek maradványaival, melyekben a görög szellem bámulatos bőséggel alkotta productív és reproductív módon drámai termékeit. Számtalan a költők száma, kik a Kr. e. ötödik, negyedik és harmadik században hivatva és nem hivatva hódoltak Melpomene múzsájának, s még számtalanabbak műveik, — hiszen Nagy Sándor koráig, tehát nem egészen két század alatt, körülbelül tizenkétezer tragoedia látott napvilágot. És ebből a rengeteg anyagból mindössze csak kilencszáz, többnyire rövid, több egy-egy szóból álló fragmentum maradt ránk, melyek nagyobb részének szerzőit sem ismerjük, és ha ismerjük is, számuk oly csekély, hogy az illető költő mívoltára nézve eleendő adatot nem szolgáltatnak.

Ily hiányos adatok alapján merőben tévedés volna következtést vonni az illető korszakokra és költőkre. Nem is azért fogtunk a kisebb tragikusok tropusainak tárgyalásához, mintha eleve nem sejtettük volna, hogy a műveltség-történeti és költészeti szempontból való felfogásnak az adatok szerfölötti hiányosságánál fogva aligha nyújthatnak kellő anyagot, hanem mert szándékunk lévén a görög comoedia tropusainak is hasonló szempontból való feldolgozása, tudtuk, hogy a kisebb tragikusok tropusainak tárgyalása oly szem, mely az egész görög drámára kiterjedő kutatások láncolatában nem hiányozhatik. Elvégre is az adatok hiányosságából származó eredménytelenség a kidolgozás előtt csakis sejtélem volt, és ez nem jogosíthatott fel bennünket arra, hogy a kisebb tragikusok tropusait

figyelembe ne vegyük. Különben a kisebb tragikusok tropusai retorikai, grammatikai és lexicographiai szempontból (l. ezen szempontokra nézve Euripides tropusairól szóló értekezésünk bevezetését) birnak bizonyos érdekekkel, és lehet, hogy majd a comicusok fragmentumainak tárgyalásánál némi összehasonlításra fognak alkalmat szolgáltatni.

Ezúttal még csak azt akarjuk fölemlíteni, hogy *kétféle képből álló csoportot* (l. Euripides tropusairól szóló értekezésem 93—94-ik lapjait) csak egyet,¹⁾ *kettős képet* (l. ugyanott a 94-ik lapot) szintén csak egyet²⁾ találunk.

¹⁾ Adespota, 202, synecdoche és aránytropus (A. II. 2 és C. XXIII. c, 3).

²⁾ Phrynichus, 5. (C. XXIII. b, 10.)

házunkban. Székfoglaló *Bartal Antal* l. tagtól 1874. 182 l. 40 kr. — IV. szám. A határozott és határozatlan mondatról. *Barna Ferdinánd* l. tagtól 1874. 31 l. 20 kr. — V. szám. Jelentés a m. t. Akadémia könyvtára számára keletről hozott könyvekről, tekintettel a nyomdai viszonyokra keleten. *Dr. Goldziher Ignácztól*. 1874. 42 l. 20 kr. — VI. szám. Jelentések: I. Az orientalistáknak Londonban tartott nemzetközi gyűléséről. *Hunfalvy Pál* r. tagtól. — II. A németországi philologok és tanfériak 1874-ben Innsbruckban tartott gyűléséről *Budenz József* r. tagtól. 1875. 23 l. 15 kr. — VII. szám. Az új szókról. *Fogarasi János* r. tagtól. 15 kr. — VIII. szám. Az új magyar orthologia. *Toldy Ferencz* r. tagtól. 1875. 28 l. 15 kr. — IX. szám. Az ik-es igékről. *Barna Ferdinánd* l. tagtól. 1875. 32 l. 15 kr. — X. szám. A nyelvújításról. *Szarvas Gábor* l. tagtól. 1875. 25 l. 15 kr.

Ötödik kötet. 1875—1876.

I. szám. Nyelvészkedő hajlamok a magyar népnél. *Barna Ferdinánd* lev. tagtól. 1875. 40 l. 25 kr. — II. sz. A neo- és palaeologia ügyében. *Brassai Sámuel* r. tagtól. 1875. 48 l. 30 kr. — III. szám. A hangsúlyról a magyar nyelvben. *Barna Ferdinánd* lev. tagtól. 1875. 48 l. 30 kr. — IV. szám. Brassai és a nyelvújítás. *Ballagi Mór* r. tagtól. 1876. 22 l. 15 kr. — V. szám. Emlékezésed Kriza János l. t. felett *Szász Károly* l. tagtól. 1876. 40 l. 25 kr. — VI. szám. Művészet és nemzetiség. *Bartalus István* l. tagtól. 1876. 35 l. 20 kr. VII. szám. Aeschylus. *Télfy Iván* lev. tagtól. 1876. 141 l. 80 kr. — VIII. szám. A mutató névmás hibás használata. *Barna Ferdinánd* l. tagtól. 1876. 15 l. 10 kr. — IX. szám. Nyelvtörténelmi tanulmányok a nyelvújításra nézve. *Imre Sándor* l. tagtól. 1876. 97 l. 60 kr. — X. szám. Bérezzy Károly emlékezete. *Arany László* l. tagtól.

Hatodik kötet. 1876.

I. szám. A lágy aspiraták kiejtéséről a zendben. *Mayr Auréltól* 10 kr. — II. szám. A mandsuk szertartásos könyve. *Bálint Gábortól* 10 kr. — A rómaiak satirájáról és satirairóikról. *Dr. Barna Ignác* l. tagtól 20 kr. — IV. szám. A spanyolországi arabok helye az iszlám fejlődése történetében, összehasonlítva a keleti arabokéval. *Goldziher Ignác* l. tagtól. 50 kr. — V. Emlékezésed Jakab István l. t. fölött *Szász Károly* r. tagtól 10 kr. — VI. Adalékok a m. t. Akadémia megalapítása történetéhez. I. *Szilágyi István* l. tagtól. II. *Vaszary Kolozstól*. III. *Révész Imre* l. tagtól. 60 kr. — VII. Emlékezésed Mátray Gábor l. t. felett. *Bartalus István* l. tagtól 10 kr. — VIII. A mordvaiak történelmi viszontagságai *Barna Ferdinánd* l. tagtól 20 kr. — IX. Eranos. *Télfy Iván* l. tagtól. 20 kr. — X. Az ik-es igékről. *Joannovits György* l. tagtól 40 kr.

Hetedik kötet.

I. Egy szavazat a nyelvújítás ügyében. *Barna Ferdinánd*. l. tagtól 50 kr. — II. Podhorszky Lajos magyar-sinai nyelvhasznítása. *Budenz József* r. tagtól 10 kr. — III. Lessing (székfoglaló). *Zichy Antal* l. tagtól. 20 kr. — IV. Kapcsolat a Magyar és szuomi irodalom között *Barna Ferdinánd*, l. tagtól 10 kr. — Néhány ösműveltségi tárgy neve a magyarban. *Barna Ferdinánd* l. tagtól. 30 kr. — VI. Rankavis Kleon új-görög drámája. *Télfy Iván* l. tagtól. Ára 30 krajcár. — VII. A nevek uk és tik személyragairól. *Imre Sándor* l. tagtól. 20 kr. — VIII. Emlékezésed Székács József t. tag fölött, *Ballagi Mór* r. tagtól. 20 kr. — IX. A török-tatár nép primitív culturájában az égi testek. *Vámbery Ármir* r. tagtól 10 kr. — X. Bátori László és a Jordánszky-codex bibliafordítása. (Székfoglaló.) *Volf György* l. tagtól 10 kr.

Nyolczadik kötet.

I. Corvin-codexek. *Dr. Ábel Jenőtől*. 60 kr. — II. A mordvaiak pogány istenei s ünnepi szertartásai. *Barna Ferdinánd* l. tagtól. 50 kr. — III. Orosz-lapp utazásomból. *Dr. Genetz Arvidtól*. 20 kr. — IV. Tanulmány a japáni művészetéről. *Gr. Zichy Ágosttól*. 1 frt. — V. Emlékezésed Pázmándi Horvát Endre 1839-ben elhunyt r. t. fölött. A születése századik évfordulóján, Pázmádon rendezett ünnepélyen, az Akadémia megbízásából tartotta *Szász Károly* r. t. 10 kr. — VI. Ükkonpohár. A régi magyar jogi szokásnak egyik töredéke. *Hunfalvy Pál* r. tagtól. 20 kr. — VII. Az ugynevezett lágy aspiraták phoneticus értékéről az ó-ind-ben *Mayer Auréltól*. 60 kr. — VIII. Magyarországi humanisták és a dunai tudós társaság. *Dr. Ábel Jenőtől*. 80 kr. — IX. Ujperzsa nyelvjárások. *Dr. Pozder Károlytól*. 50 kr. — X. Beregszászi Nagy Pál élete és munkái. Székfoglaló *Imre Sándor* r. tagtól. 30 kr.

Kilenczedik kötet.

I. Emlékezésed Schiefner Antal k. tag felett. *Budenz J.* r. tagtól 10 kr. — II. A Boro-Budur Jáva szigetén. *Dr. gr. Zichy Ágost* l. tagtól 40 kr. — III. Nyelvünk újabb fejlődése. *Ballagi Mór* r. tagtól 20 kr. — IV. A hunnok és avarok nem-

zetisége. *Vámbéry Ármin* r. tagtól. 30 kr. — A Kún-vagy Petrarka-codex és a kúnok. *Hunfalvy Pál* r. tagtól. 30 kr. — VI. Emlékbeszéd Lewes Henrik György külső tag felett. *Szász Károly* r. tagtól. 10 kr. — VII. Ós vallásunk főistenei. *Barna Ferdinánd* l. tagtól. 40 kr. — VIII. Schopenhauer aesthetikája *Dr. Ruzsicska Kálmántól*. 10 kr. — IX. Ós vallásunk kisebb isteni lényei és áldozat szertartásai. *Barna F.* l. tagtól. 30 kr. — X. Lessing mint philologus. *Dr. Kont Ignác*tól. 30 kr. — XI. Magyar egyházi népénekek a XVIII. századból. Székfoglaló. *Bogisich Mihály* l. tagtól. 50 kr. — XII. Az analogia hatásáról, főleg a szóképzésben. *Simonyi Zsigmond* l. tagtól. 20 kr.

Tizedik kötet.

I. A jelentéstan alapvonalai. Az alakokban kifejezett jelentések. (Székfoglaló.) *Simonyi Zsigmond* l. tagtól. 30 kr. — II. Etzelburg és a magyar húnmonda. (Székfoglaló.) *Heinrich Gusztáv* l. tagtól. 20 kr. — III. A M. T. Akadémia és a szómi irodalmi társaság. *Hunfalvy Pál* r. tagtól. 20 kr. — IV. Értsük meg egymást. (A neologia és orthologia ügyében.) *Joannovics György* t. tagtól. 30 kr. — V. Baranyai Deesi János és Kis-Viczay Péter közmondásai. *Ballagi Mór* r. tagtól. 10 kr. — VI. Euripides tropusai összehasonlítva Aeschylus és Sophokles tropusáival. Miveltégtörténeti szempontból. (Adalék a költészet összehasonlító tropikájához.) *Dr. Petz Vilmos* tanártól. 60 kr. — Id. gróf Teleki László ismeretlen versei. *Szász Károly* r. tagtól. 10 kr. — VIII. Cationale et Passionale Hungaricum. *Bogisich Mihály* l. tagtól. 30 kr. — IX. Az erdélyi hírlapirodalom története 1848-ig. *Jakab Elek* l. tagtól. 50 kr. — X. Emlékbeszéd Klein Lipót Gyula kültag felett. *Dr. Heinrich Gusztáv* lev. tagtól. 40 kr. — XI. Újabb adalékok a magyar zene történelméhez. *Bartalus István* l. tagtól. 40 kr. — XII. A magyar romantícismus. (Székfoglaló.) *Bánóczy József* l. tagtól. 10 kr. — XIII. Újabb adalék a magyar zene történelméhez. *Bartalus István* l. tagtól. 40 kr.

Tizenegyedik kötet.

I. Ugor vagy török-tatár eredetű-e a magyar nemzet? *Hunfalvy Pál* r. tagtól. 20 kr. — II. Ujgörög irodalmi termékek. *Dr. Télyfy Iván* l. tagtól. 40 kr. — III. Középkori görög verses regények. *Dr. Télyfy Iván* l. tagtól. 30 kr. — IV. Idegen szók a görögben és latinban. *Dr. Pozdér Károlytól*. 50 kr. — V. A csuvasokról. *Vámbéry Ármin* r. tagtól. 30 kr. — VI. A számlálás módjai és az év hónapjai. *Hunfalvy Pál* r. tagtól. 20 kr. — VII. Telegdi Miklós mester magyar katechismusa 1562-ik évből. *Majláth Béla* l. tagtól. 10 kr. — VIII. Káldi György nyelve. *Dr. Kiss Ignác*tól. 50 kr. — IX. A Muhammedán jogtudomány eredetéről. *Goldziher Ignác* l. tagtól. 10 kr. — X. *Vámbéry Ármin*. «A magyarok eredete című műve néhány főbb állításának bírálata. *Barna Ferdinánd* l. tagtól. 60 kr. — XI. A nyelvfejlődés történelmi folytonossága és a nyelvőr. *Ballagi Mór* r. tagtól. 20 kr. — XII. A magyarok eredete és a finn-ugor nyelvészet. I. Válaszom *Hunfalvy Pál* bírálati megjegyzéseire. *Vámbéry Ármin* r. tagtól. 30 kr.

Tizenkettedik kötet.

I. Seneca tragédiái. *Dr. Kont Ignác*tól. 60 kr. — II. Szombatos codexek. *Dr. Nagy Sándortól*. 30 kr. — III. A reflexív és valláserköles elem a költészetben s Longfellow. Székfoglaló. *Szász Béla* l. tagtól. 30 kr. — IV. A belviszonyragok használata a magyarban. *Kúnos Ignác* és *Munkácsi Bernáttól*. 50 kr. — V. A magyarok eredete és a finn-ugor nyelvészet II. *Vámbéry Ármin* r. tagtól. 50 kr. — VI. Kiktől tanult a magyar írni, olvasni? *Volf György* l. tagtól. 50 kr. — VII. A kasztamuni-i török nyelvjárás. Irta *Thury József*. 50 kr. — VIII. Nyelvészeti mozgalmak a mai görögöknél. *Télyfy Iván* l. tagtól. 20 kr. — IX. Boldogasszony, ősvallásunk istenasszonya. *Kálmány Lajostól*. 20 kr. — X. A mondat dualismusa. *Brassai Sámuel* r. tagtól. 60 kr. — XI. A kunok nyelvéről és nemzetiségéről. *Gr. Kun Géza* t. tagtól. 40 kr. — XII. Isota Nogarola. (Székfoglaló.) *Ábel Jenő* l. tagtól. 50 kr.

Tizenharmadik kötet.

I. Kudrun, a monda és az eposz. *Heinrich G.* l. tagtól. 40 kr. — II. A votják nép multja és jelene. *Barna F.* l. tagtól. 30 kr. — III. Palesztina ismeretének haladása az utolsó három évtizedben. *Goldziher I.* l. tagtól. 40 kr. — IV. A homeroszi Demeter-hymnusról. *Ábel Jenő* l. tagtól. 50 kr. — V. A votjákok pogány vallásáról. *Barna Ferdinánd* l. tagtól. 20 kr. — VI. A régi magyar nyelv szótára. *Szarvas Gábor* r. tagtól. 10 kr. — VII. Egy kis viszhang *Vámbéry Ármin* ur válaszára. *Budenz J.* r. tagtól. 20 kr. — VIII. Ki volt Calepinus magyar tolmácsa. *Szily Kálmán* r. tagtól. 10 kr.